

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **Mestskej časti Bratislava – X.**, so sídlom v B., IČO: X., proti žalovanej **A. K.**, bývajúcej v B., zastúpenej JUDr. I. Š., advokátkou so sídlom v B., **o vypratanie bytu**, vedenej na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 5 C 207/2003, o dovolaní žalovanej proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 20. mája 2009, sp. zn. 3 Co 174/2009, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 20. mája 2009 sp. zn. 3 Co 174/2009 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava V rozsudkom z 20. apríla 2004 č.k. 5C 207/2003-50 uložil žalovanej povinnosť vypratať byt - garsónku č. X. na X. poschodí bytového domu na F. ulici č. X. v Bratislave (ďalej len „byt“), do 15 dní po tom, čo bude žalovanej zabezpečený náhradný byt a uložil žalovanej povinnosť nahradiť žalobcovi 1 498 Sk trov konania. V odôvodnení uviedol, že v konaní mal za preukázané, že žalobca z dôvodu dlhodobého neplatenia nájomného a úhrad za plnenia poskytované s užívaním bytu, platne vypovedal nájomnú zmluvu uzatvorenú so žalovanou, pričom žalovaná po uplynutí žalobcom predĺženej 6 mesačnej výpovednej lehoty, ktorá skončila 30. apríla 2003, predmetný byt dobrovoľne nevypratala. Keďže žalovaná od 1. mája 2003 býva v byte bez právneho dôvodu, uložil jej s poukazom na § 126 Občianskeho zákonníka povinnosť byt vypratať. O bytovej náhrade rozhodol podľa § 712a ods. 4 prvej vety Občianskeho zákonníka. Výrok o náhrade trov konania odôvodnil § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Bratislave uznesením z 20. mája 2009 sp. zn. 3 Co 174/2009 odmietol odvolanie žalovanej ako oneskorene podané a žalobcovi nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Z odôvodnenia je zrejmé, že odvolací súd odmietol odvolanie žalovanej ako oneskorene podané (§ 218 ods. 1 písm. a/ O.s.p.), pretože dospel k záveru, že v danom prípade boli splnené zákonné podmienky pre uplatnenie právnej fikcie doručenia rozsudku súdu prvého stupňa žalovanej podľa § 47 ods. 2 O.s.p. v znení do 15. októbra 2008, ktorá nastala 31. mája 2004. Žalovaná podala odvolanie proti rozsudku súdu prvého stupňa na poštovú prepravu až 9. apríla 2009, teda zjavne po uplynutí 30 dňovej lehoty na podanie odvolania, ktorá začala plynúť 1. júna 2004 a márne uplynula posledným dňom 30. júna 2004 (štvrtok). O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie, v ktorom namietala, že jej bola postupom súdu odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) a navrhla, aby dovolací súd zrušil napadnuté uznesenie odvolacieho súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie. Naplnenie uvedeného dovolacieho dôvodu nachádzala v tom, že ako invalidná osoba odkázaná na 24 hodinovú starostlivosť a pomoc iných osôb, si nemohla prevziať zásielku, v ktorej jej bol doručovaný rozsudok súdu prvého stupňa. Poukázala a preukázala skutočnosť, že poštovému prepravcovi (Pošta Bratislava 5 a neskôr Pošta 52) bolo známe udelenie splnomocnenia pre Š. M. na preberanie poštových zásielok adresovaných do jej vlastných rúk. Ďalej namietala, že vzhľadom na jej nepriaznivý zdravotný stav a neschopnosť konať pred súdom, jej súd mal ustanoviť opatrovníka podľa § 29 ods. 1 O.s.p., pričom skutočnosť, že súd prvého stupňa o tejto okolnosti nevedel, považovala za právne irelevantnú.

Žalobca vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalovanej uviedol, že zákonná fikcia doručenia písomností doručovaných do vlastných rúk podľa § 47 ods. 2 O.s.p. nespája fikciu doručenia so zdravotným stavom účastníka, ale so skutočnosťou, či sa účastník konania v mieste doručenia zdržuje alebo nezdržuje. Zároveň uviedol, že zo spisu nevyplývajú skutočnosti odôvodňujúce záver, že by žalovaná nemala procesnú spôsobilosť ako schopnosť buď sama, alebo prostredníctvom svojho splnomocneného zástupcu, vykonávať v konaní procesné práva a povinnosti. Na základe vyššie uvedeného navrhol, aby dovolací súd dovolanie žalovanej zamietol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpená advokátkou (§ 241 ods. 1 O.s.p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.), skúmal najskôr či dovolanie smeruje proti takému rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto mimoriadnym opravným prostriedkom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Dovolanie v danom prípade smeruje proti uzneseniu odvolacieho súdu. Dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu je prípustné, ak a/ odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, b/ odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností (viď § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p.) na zaujatie stanoviska; dovolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa odmietlo odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p. (§ 239 ods. 1 O.s.p.). Dovolanie je tiež prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky (viď § 239 ods. 2 O.s.p.). Dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu nemá znaky týchto uznesení, preto prípustnosť dovolania žalovanej nemožno vyvodit' z § 239 ods. 1 a 2 O.s.p.

Vzhľadom na § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p. a tiež obsah dovolania skúmal dovolací súd, či v konaní nedošlo k procesnej vade uvedenej v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, pokiaľ a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal

spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. dovolateľka nenamietala a v dovolacom konaní ani nevyšli najavo. Z týchto ustanovení preto prípustnosť dovolania žalovanej nemožno vyvodiť.

Dovolací súd sa osobitne zaoberal otázkou, či v konaní nedošlo k procesnej vade v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia je vadný postup súdu v občianskom súdnom konaní odnímajúci účastníkovi možnosť pred ním konať a uplatňovať procesné práva priznané mu za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv. O takúto vadu ide aj vtedy, ak odvolací súd odmietne odvolanie ako oneskorene podané (§ 218 ods. 1 písm. a/ O.s.p.), hoci podmienky pre tento postup neboli splnené (viď aj R 23/1994). Žalovaná v dovolaní tvrdí, že v jej prípade došlo k tejto procesnej vade postupom odvolacieho súdu, ktorý ako oneskorené odmietol ňou včas podané odvolanie.

Postup súdu pri doručovaní písomností určených do vlastných rúk adresáta, ktorý nebol zastihnutý, je upravený v § 47 ods. 2 O.s.p. (v ďalšom sa toto ustanovenie uvádza v znení účinnom v čase doručovania rozhodnutia súdu prvého stupňa). Podľa tohto ustanovenia platí, že ak nebol adresát písomnosti, ktorá sa má doručiť do vlastných rúk, zastihnutý, hoci sa v mieste doručenia zdržuje, doručovateľ ho vhodným spôsobom upovedomí, že mu zásielku príde doručiť znovu v deň a hodinu uvedenú v oznámení. Ak zostane i nový pokus o doručenie bezvýsledným, uloží doručovateľ písomnosť na pošte alebo na orgáne obce a adresáta o tom vhodným spôsobom upovedomí. Ak si adresát zásielku do troch dní od uloženia nevyzdvihne, považuje sa posledný deň tejto lehoty za deň doručenia, i keď sa adresát o uložení nedozvedel.

Zákonná konštrukcia umožňujúca náhradné doručenie v zmysle uvedeného zákonného ustanovenia vychádza z toho, že adresát sa v čase doručovania (t.j. v konkrétny deň) skutočne zdržuje v mieste doručenia a má tak možnosť si doručovanú zásielku bezprostredne

po náhradnom doručení prevziať, či vyzdvihnúť. Táto skutočnosť (zdržiavanie sa účastníka v mieste doručenia rozhodnutia) je nevyhnutým predpokladom a zákonnou podmienkou pre uplatnenie právnej fikcie doručenia v zmysle § 47 ods. 2 O.s.p.

Pri doručovaní poštou sa miesto, deň a spôsob doručenia preukazuje zásadne doručenkou, ktorú pošta vracia späť odosielateľovi (odosielajúcemu súdu). Príslušnou poštou vystavená doručenka zachytáva postup pri doručení, vrátane údajov vyžadovaných ustanovením § 47 ods. 2 O.s.p., a potvrdzuje to, čo je v nej uvedené. V zmysle § 45 ods. 2 O.s.p. sa údaje uvedené na doručenke považujú za pravdivé, ak nie je dokázaný opak. Tento dôsledok však môže nastať len vo vzťahu k tomu, čo je na doručenke skutočne uvedené. Pokiaľ doručenka neobsahuje údaj, že sa adresát v mieste doručenia zdržoval, nie je osvedčené, či táto podmienka náhradného doručenia je splnená. V takomto prípade je povinnosťou súdu vykonať šetrenie na zistenie jej splnenia, pričom nie je povinnosťou účastníka, ktorému bola zásielka doručovaná, navrhnuť dôkazy na preukázanie svojho prípadného tvrdenia, že sa v čase doručovania v mieste doručenia nezdržoval (nie je povinnosťou preukazovať opak toho, čo nie je uvedené na doručenke a o čom neplatí predpoklad pravdivosti). Záver súdu o účinnom náhradnom doručení je možný len v prípade zistenia, že adresát sa v mieste doručenia v čase doručovania zdržoval.

V preskúmvanej veci je z obsahu doručenky o doručení rozsudku súdu prvého stupňa žalovanej (č.l. 56 spisu) zrejmé, že obsahuje len údaje o tom, že neúspešný pokus o doručenie s výzvou o opakované doručenie bol vykonaný 27. apríla 2004, opakované doručenie bolo vykonané 28. apríla 2004, zásielka bola uložená na pošte 28. apríla 2004 a že adresát si zásielku v odbernej lehote neprevzal. Okolnosť, že adresát sa v mieste doručenia (Bratislava, F. č. X.) dňa 27. apríla 2004 zdržoval, doručenka nepotvrdzuje (neosvedčuje), pretože žiaden takýto údaj na nej uvedený nie je (doručenka neobsahuje predtlač so slovami „hoci sa v mieste doručenia zdržuje“).

V dovolacom konaní bolo na pokyn Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 19. októbra 2009 sp. zn. 3 Cdo 224/2009 vykonané doplňujúce šetrenie zamerané na to, akým spôsobom poštová doručovateľka doručovala zásielku obsahujúcu rozsudok súdu prvého stupňa žalovanej. V rámci doplňujúceho šetrenia vykonaného Okresným súdom Bratislava V 16. februára 2010 bola ako svedkyňa vypočutá poštová doručovateľka A. V., ktorá do súdnej zápisnice spísanej pri tomto úkone (viď č.l. 163 spisu) uviedla, že

„...podrobnosti si už s odstupom času nepamätám... Ja som doručovala zásielky s opakovaným doručením vždy v súlade s predpisom, postupy som vždy dodržiavala, v prvý deň som nechávala výzvu, ak adresát nebol zastihnutý a v druhý deň oznam. Výzvu a oznam som zanechávala v schránke“.

Na základe vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že zdržiavanie sa adresáta predmetnej zásielky v mieste doručenia (ktoré nie je osvedčené obsahom doručenky na č.l. 56 spisu) nebolo poštovou doručovateľkou zistené.

Podľa názoru dovolacieho súdu okolnosť, že poštová doručovateľka pri neúspešnom pokuse o doručenie zásielky nezisťovala, či sa adresát v mieste doručovania zdržiava, je spôsobilá vyvolať „rozumné pochybnosti“ o nesplnení podmienky zdržiavania sa adresáta zásielky v mieste doručenia ako jednej z podmienok uplatnenia fikcie doručovania v zmysle § 47 ods. 2 O.s.p. So zreteľom na tieto pochybnosti treba – aj pre účely dovolacieho konania v preskúmvanej veci – vychádzať z predpokladu, že opravný prostriedok (odvolanie) bol podaný v zákonnej lehote (viď závery Ústavného súdu Slovenskej republiky prijaté napríklad v nálezoch sp. zn. I. ÚS 118/07, II. ÚS 63/06, III. ÚS 249/08, IV. ÚS 324/07).

Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že žalovanej bola procesným postupom zavŕšeným odmietnutím odvolania (ku ktorému došlo bez splnenia podmienok pre postup podľa § 218 ods. 1 písm. a/ O.s.p.) znemožnená realizácia jej procesného oprávnenia domáhať sa vecného preskúmania rozhodnutia súdu včas podaným opravným prostriedkom (porovnaj R 23/1994). Postupom odvolacieho súdu jej v danom prípade bola odňatá možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

K ďalším námietkam uvedeným žalovanou v dovolaní dovolací súd uvádza, že pre ustanovenie opatrovníka žalovanej podľa § 29 ods. 1 O.s.p. neboli naplnené zákonné podmienky, nakoľko nebolo preukázané, že by žalovaná bola právoplatne pozbavená spôsobilosti na právne úkony alebo jej spôsobilosť bola obmedzená. Pokiaľ dovolateľka namietala, že súdne rozhodnutia mali byť doručované jej splnomocnencovi pre preberanie poštových zásielok (p. M.), dovolací súd považuje za potrebné uviesť, že plnomocenstvo pre preberanie poštových zásielok nie je prípustné zamieňať s procesným zastupovaním účastníka v konaní zástupcom na základe plnomocenstva pre celé konanie (§ 24 O.s.p.), v prípade ktorého je súd povinný doručovať všetky písomnosti, vrátane v konaní vyhlásených

rozhodnutí, tomuto zástupcovi a nie účastníkovi konania (§ 49 ods. 1 O.s.p.). Dovolaciemu súdu predložené plnomocenstvá pre preberanie poštových zásielok určených do vlastných rúk, podľa svojho rozsahu a účelu len umožňujú, aby poštový prepravca vydal, a subjekt odlišný od adresáta zásielky určenej do vlastných rúk (žalovanej) právne účinne prevzal zásielku adresovanú do vlastných rúk žalovanej. Tieto plnomocenstvá pre preberanie poštových zásielok však pre Š. M. nezakladajú právne postavenie zástupcu žalovanej pre celé konanie v zmysle § 24 O.s.p. Zástupcom žalovanej v konaní sa Š. M. stal až potom, čo súdu prvého stupňa po podaní odvolania predložil plnomocenstvo pre zastupovanie žalovanej v konaní (viď č.l. 71 spisu).

So zreteľom na zistenú procesnú vadu konania uvedenú v § 237 O.s.p., ktorá zakladá vždy prípustnosť dovolania a je zároveň dôvodom, pre ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie zrušiť, Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie Krajského súdu v Bratislave zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 16. decembra 2010

JUDr. Daniela S u č a n s k á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková